

Apatiska barn hotade igen

APATISKA BARN HOTADE IGEN

I Uppdrag granskning 2006 ifrågasatte Gellert Tamas utvisningarna av de apatiska flyktningbarnen. Barbro Holmgren blev symbolen för den omänskliga hanteringen. Tiotusentals demonstrerade på gatorna. Vad har hänt sedan dess? Gellert Tamas återvänder till ett tyst Flyktingsverige anno 2012.

Våren 2004 offentliggjorde Bup i Stockholm en enkät som visade att ett 100-tal asylsökande barn låg svårt sjuka runt om i landet. De talade inte, åt inte, var ofta inkontinenta och fick näring via sondmatning. Barnen hamnade snabbt i det offentliga samtalets mitt. Redan i de första intervjuerna slog dåvarande migrationsministern Barbro Holmberg fast de riktlinjer som senare skulle bli den socialdemokratiska minoritetsregeringens officiella hållning: Den svenska asylopolitiken har ingen koppling till barnens hälsotillstånd och deras symtom är dessutom helt nya – och för Sverige unika tillstånd. Problemet var bara att regeringens linje saknade stöd i såväl forskning

Illustration: Emelie Östergren

1 sidor länkar till denna sida

Vad har hänt sedan skandalen avslöjades « De apatiska

Den 25 mars i år meddelade psykiatrikern Thomas Jackson, som Marie Hessles statliga utredning använde som sin enda namngivna källa till slutsatsen att apatiska barn simulerar, att han blivit medlem i Svenskarnas parti, tidigare Nationalsocialistisk front.

Även om Svenskarnas parti inte längre öppet kallar sig nationalsocialister, använder partiet fortfarande samma retorik som en gång Hitlers nazister, bl a begreppet "Livsrum", "Lebensraum". Partiprogrammet slår fast: "För alla folks långsiktiga överlevnad krävs ett eget etniskt homogent livsrum, då det är ett generellt kriterium för överlevnad".

Programmet klargör också att icke etniska svenskar, dvs så kallade "invandrare" och deras barn, varken ska ha politiska rättigheter eller äganderätt. "Sverige skall styras av svenskarna: Icke-svenskar skall ej tillåtas ha maktpositioner inom det svenska samhället... Svenskarna skall äga de svenska resurserna."

Och det var just ideologin hos Svenskarnas parti som Thomas Jackson lyfte fram som den huvudsakliga anledningen till sin medlemsansökan. "I stort anser jag partiprogrammet som bra och intressant – helt enkelt som en nödvändig profilering mot den

mångkultur som jag jämt och ständigt kritiserat i Sverige", kommenterade han till Aftonbladet.

Redan 2006, samma år som Hessle presenterade sin utredning, avslöjade jag och SVTs Uppdrag Granskning Jacksons högerextrema kopplingar, då hade han nära band till ledande personer inom Nationaldemokraterna och blev senare skribent i partiets tidskrift Nationell Idag. Vi kunde dessutom visa att Jackson, som Marie Hessles utredning kallade "expert", aldrig träffat eller behandlat något apatiskt barn.

Jacksons vidare vandring inom den svenska yttersta extremhögern väckte en hel del medial uppmärksamhet, men den ansvariga för utredningen, Marie Hessle, valde som vanligt tystnaden. När Aftonbladet nådde henne var Hessles enda kommentar: "Jag sitter på en strand i Sydfrankrike nu. Jag har gått i pension."

Jacksons beslut att gå med i efterföljarpartiet till Nationalsocialistisk Front blev på många sätt en lika sorglig, som talande pendang till den strid som rasade om de apatiska barnen - eller barn med

uppgivenhetssymtom som den medicinska termen lyder - åren 2004-2006. Debatten tål att rekapituleras: Våren 2004 offentliggjorde BUP i Stockholm en enkät som visade att ett 100-tal asylsökande barn låg svårt sjuka runt om i landet. De talade inte, åt inte, var ofta inkontinenta och fick näring via sondmatning. Barnen hamnade snabbt i det offentliga samtalets mitt.

Redan i de första intervjuerna slog dåvarande migrationsministern Barbro Holmberg fast de riktlinjer som senare skulle bli den socialdemokratiska minoritetsregeringens officiella hållning: Den svenska asylpolitiken har ingen koppling till barnens hälsotillstånd och deras symtom är dessutom helt nya - och för Sverige unika tillstånd.

Problemet var bara att regeringens linje saknade stöd i såväl forskning som utifrån vardagens erfarenheter. Att asylsökande, eller barn generellt, med svåra traumatiska upplevelser kan sjunka in i tillstånd av katatonisk apati, var inget nytt, vare sig i Sverige eller internationellt. Redan 1991 sände exempelvis Rapport ett längre inslag om asylsökande barn på flyktingföreläggningar i Småland som gått in i apatiska tillstånd, något som föranledde oroliga läkare att vända sig till den dåvarande invandrarministern. Samma symtom, den här gången hos asylsökande barn i Sundsvall och Örebro, beskrevs av Socialstyrelsen i en rapport 1994 och symtomen finns också beskrivna i tidigare litteratur, bl a i en av 1950-talets mest använda läroböcker i barnpsykiatri: "Elementär barnpsykologi", av professorn Anna-Lisa Annel. Symtomen finns också beskrivna internationellt, bl a under namnet Pervasive Refusal Syndrome.

Det dröjde inte länge förrän Barbro Holmberg, och den av henne tillsatta utredaren och nationella samordnaren Marie Hessle, gick i täten för lanseringen av ytterligare en förklaringsmodell; manipulation. Holmberg hävdade att apatiska barn tillfrisknat så fort de burits ombord på de flygplan som skulle föra dem ut ur Sverige och

Hessle påstod att barn sprang runt i sjukhuskorridorerna på nätterna när ingen såg dem. Misstänkliggörandet av barnen fick inte bara ett stort genomslag i medierna, även centrala aktörer som Socialstyrelsen slog fast att frågan inte längre var om manipulation förekom - utan snarare hur vanligt det var.

Fokuseringen på manipulationsteorierna utmålade inte bara de apatiska barnen som beräknande små simulanter, och deras föräldrar som empatistörda barnplågare med giftsprutorna i högsta hugg - med allt vad det innebar för bilden av asylsökande i det offentliga samtalet - utan förflyttade också fokus från de tydliga samband som fanns mellan barnens insjuknande och en allt hårdare svensk asylpolitik. Sverige hade redan under 1900-talet utvecklats till en av västvärldens mest restriktiva länder vad gäller beviljandet av asyl, med en avslagsfrekvens på 99 procent, i början av 2000-talet ströps dessutom också den tidigare säkerhetsventilen; möjligheten att stanna av humanitära skäl.

Mellan år 2000 och 2004 sjönk den sammanlagda andelen asylsökande som beviljades uppehållstillstånd, av antingen asylskäl eller humanitära skäl, från 44 procent till under 9 procent, den kanske snabbast omläggningen av svensk asylpolitik i modern tid. Och det var under exakt denna tidsperiod som den dramatiska ökningen av antalet apatiska barn inträffade.

Barnen och deras föräldrar beskrevs inte bara som manipulatörer i det offentliga samtalet, även den förda politiken präglades av samma misstänksamhet. Våren 2005, när debatten rasade som hårdast, låg avslagsfrekvensen hos Utlänningsnämnden för överklaganden gällande apatiska barn på 94 procent. Med några ytterst få undantag fick samtliga barn avslag på sina ansökningar om uppehållstillstånd. Och det var beslut som välkomnades av den dåvarande migrationsministern. När en majoritet av socialdemokrater och moderater, i februari 2005, röstade ner ett förslag från de övriga fem riksdags-

partierna om en amnesti för de apatiska barnen konstaterade en nöjd Barbro Holmberg: "Ett annat beslut hade varit en humanitär katastrof...det hade lett till att ännu flera barn hade blivit sjuka."

Det dröjde till 2006 innan Miljöpartiet, med stöd av Vänsterpartiet och en stark folklig opinion, lyckades få den dåvarande socialdemokratiska

minoritetsregeringen att stoppa avvisningarna genom en tillfällig lagändring. Men då hade mellan 15 och 20 mycket svårt sjuka barn redan hunnit forslas ut ur Sverige. Barnen bars, bokstavligt talat, direkt från sina

sjukhussängar in i väntande flygplan för vidare transport till länder som Serbien, Kazakstan och Kirgizistan. I samtliga avvisningsärenden som jag kunnat följa lämnades barnen liggande, eller halvsittande, på någon bänk eller stol på flygplatsen, utan några som helst försäkringar om vidare vård, varpå den svenska personalen; poliser, kriminalvårdare, ibland även läkare och sjuksköterskor, åkte hem.

Frågan är om något västland i modern tid avvisat så många, så svårt sjuka barn, på så kort tid.

Våren 2006 bestämde jag mig för att titta närmare på frågan om de apatiska barnen. Resultatet av drygt fyra månaders research, presenterat i SVTs Uppdrag Granskning samma höst, förvånade också mig. Även jag hade, efter de massiva diskussionerna, räknat med att hitta åtminstone något eller några fall där barnen manipulerats. Men så var inte fallet. Det fanns inte ett enda belagt fall av vare sig simulering eller förgiftning. Uppgifterna visade sig bygga på rykten,

vandringsägner och rena råttan i pizzan-artade historier. Och längst bak i rykteskedjan fanns ofta – regeringens egen utredare Marie Hessle.

Vi kunde också avslöja att Hessle, samtidigt som hon arbetade som regeringens samordnare, i all hemlighet organiserade de uppmärksammade polisanmälningarna mot

föräldrarna till ett tiotal apatiska barn hösten 2005. En omfattande mejlväxling visade hur Hessle, tillsammans med en tjänsteman på Migrationsverket, planerat och sammanställt polisanmälningarna, delvis baserade på

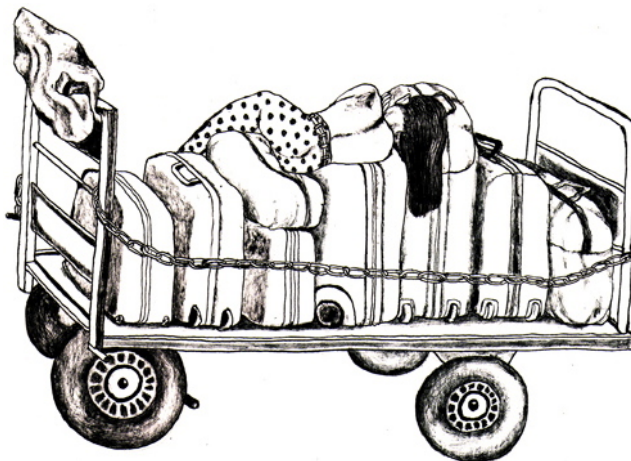
medvetet förfälskade uppgifter, och därefter läckt uppgifterna till medierna, allt för att skapa maximal uppmärksamhet kring manipulationsteorierna.

Det var knappast förvånande att reportaget fick stor uppmärksamhet och bara några månader senare, i samband med att hon lämnade sin slutrapport till regeringen, erkände också Marie Hessle att hennes tidigare påståenden om manipulation saknade all grund. På en rak fråga från en reporter från Sveriges radio sa Hessle: "Vi har ingenting i våra utredningar som visar att det skulle vara så."

Därmed var en av de största skandalernas i Sverige i modern tid ett faktum.

Tesen att uppgivenhetssymtomen skulle bero på manipulation har de senaste åren också vederlagt av en allt mer omfattande forskning – som den tidigare socialdemokratiska regeringen motarbetade, eller stoppade med hänvisning till Hessles pågående utredning.

Våren 2007 konstaterade de svenska och utländska deltagarna på den Andra

Vetenskapliga Konferensen om Barn med Uppgivenhetssymtom, anordnad i Göteborg, att det råder "total enighet om att alla misstankar om manipulation och förgiftning som förklaringen till anhopningen av barn med uppgivenhetssymtom kan avfärdas". Konferensen konstaterade också att smutskastningen och misstänkliggörandet av barnen i såväl det offentliga samtalet, som inom delar av vården, troligtvis bidragit till att så många barn insjuknade: "Upplevelser av misstänkliggörande och osäkerhet samt rädsla och skräck kan sannolikt leda till en retraumatisering som kan utlösa uppgivenhetssymtom."

Samma år publicerade Karolinska Institutet, i samarbete med Rädda Barnen, en omfattande forskningsrapport, "Bördan de kom med", som visade ett tydligt samband mellan barnens personliga upplevelser av trauman och senare sjukdom. Av studiens 33 barn hade 31, dvs 94 procent, utsatts för allvarliga hot. Barnen hade upplevt allt från att familjemedlemmar mördades och våldtogs inför deras ögon, till att själva bli offer för såväl misshandel som våldtäkt.

Flera undersökningar har också kullkastat teorierna om förgiftning. Hösten 2009 publicerade barnläkaren Bernice Aronsson och psykologen Lotta Wiberg, i den ansedda medicinska tidskriften *Acta Pædiatrica*, en undersökning av 29 barn som de vårdat på Sachsska barnsjukhuset. Ingående toxikologiska tester av blod och urinprover, utförda under lång tid, visade att barnen saknade alla spår av giftämnen.

Och så sent som i våras kunde forskare vid Uppsala Universitet och Karolinska Institutet, i en artikel publicerad i facktidskriften *BMC Research Notes*, visa att apatiska barn uppvisar onormala nivåer av stresshormoner i blodet, som sedan återgår till det normala när barnen tillfrisknar.

"Vår studie är visserligen liten, men resultaten är ändå så tydliga att vi kan avvisa alla påståenden om att barnen simulerat sina symtom. Förändrade halter av olika så kallade

steroidhormoner är inte något som kan simuleras fram", sammanfattade Jonas Bergquist, professor i analytisk kemi och neurokemi vid Uppsala universitet.

Våren 2010 gjorde till slut också Socialstyrelsen en helomvändning och konstaterade att uppgivenhetssymtom varken är något nytt eller unikt för Sverige, utan finns beskrivna, om än under olika namn, sedan 1600-talet.

Socialstyrelsen bekräftade också den bild som växt fram hos en allt mer enig läkar- och forskarkår, baserad på forskningsresultaten: det finns inte några som helst belegg för att barnens uppgivenhetssymtom skulle handla om manipulation.

De nya forskarrönen har också fått genomslag i vården. Även om det fortfarande råder osäkerhet inför olika behandlingsinsatser, inte minst på landets mindre sjukhus och BUP-mottagningar, utmålas och behandlas barnen inte längre som manipulatörer. Och på de sjukhus, inte minst Sachsska barnsjukhuset i Stockholm, som har en numera mångårig erfarenhet av barnen är vårdinsatserna sedan länge av god kvalitet.

Behandlingen av de apatiska barnen har jämförts med både baltutlämningen och tvångssteriliseringarna. Och det kan vara svårt att förstå den dåvarande socialdemokratiska regeringens agerande om frågan inte sätts in i ett större sammanhang. Enligt mina intervjuer med ledande socialdemokrater och företrädare för de dåvarande samarbetspartierna, bl a Vänsterns Lars Ohly och Miljöpartiets Peter Eriksson, var statsministern Göran Persson mycket tydlig, åtminstone internt, i sin argumentering för den förda politiken: en restriktiv tolkning av asylreglerna är nödvändig, annars "kommer folk att rösta på Sverigedemokraterna".

De apatiska barnen blev en symbol, på samma sätt som de "sociala turister" som Göran Persson hotade skulle välla över gränserna i samband med EUs östutvidgning. Det kom inga horder av "sociala turister", och

de apatiska barnen visade sig vara sjuka på "riktigt", men det var knappast fakta frågan handlade om. Myterna om de apatiska barnen behövdes för att rättfärdiga en restriktiv asylpolitik. Och det var inte svårt för den

socialdemokratiska ledningen att få stöd för sin version. Många var beredda att tro på, och acceptera, de offentligt sanktionerade vandringssägnera, antingen utifrån egna fördomar, eller för att helt enkelt stå ut med vetskapen att svårt sjuka barn; sju, åtta, nioåringar, bars ut från helt vanliga barnavdelningar, från helt vanliga svenska sjukhus, av helt vanliga svenska tjänstemän, för att därefter dumpas på flygplatser värden runt.

Vad skandalen framför allt visar är hur även ett av världens förment mest moderna och utvecklade samhällen kan skakas om i sina grundvalar när ett antal politiska aktörer bestämmer sig för att etablera en bild för att rättfärdiga en förd politik, trots att bilden i allt krackelerar mot verkligheten.

De apatiska barnen var inte en "invandrar-" eller asylpolitisk fråga, utan ett symptom på ett mycket djupare och allvarligare samhällsproblem. Ett antal svårt sjuka, inkontinenta, sondmatade barn fick såväl statens högsta organ för kunskapsinhämtning

- Statliga utredningar, SOU – som den högsta instansen för medicinsk kunskapsinhämtning - Socialstyrelsen - att gå fullständigt vilse i myternas och fördomarnas landskap i sin iver att bekräfta politiskt påbudna uppfattningar.

Det är i ett sådant samhällsklimat som läkare och psykiatriker, utan några som helst personliga erfarenheter, som dessutom är beredda att gå med nazistpartier, kan beskrivas som "experter" i statliga utredningar.

Det var inte bara de apatiska barnen som uppvisade allvarliga sjukdomssymtom – det gjorde också det svenska samhället.

Det som kanske överraskade mig mest under arbetet med de apatiska barnen - och i den debatt som följde, inte minst efter publiceringen av min bok "De apatiska" hösten 2009 - var hur oblygt många av de ansvariga använde sig av lögnen för att tona ned eller bortförklara sin egen roll i skandalen. Tidvis blev det närmast tragikomiskt.

Läkaren och psykiatrikern Tomas Eriksson, som var den enda namngivna källan till den statliga utredningens slutsats att även förgiftning, vid sidan av simulering, kan förklara barnens symtom, hade t ex gång på gång lyft fram sin stora personliga kompetens,

bl a i programmet Debatt i SVT där han påstod sig ha "undersökt väldigt många såna här apatiska barn". Men på min fråga hur många barn det egentligen handlade om erkände Eriksson, som den mest naturliga sak i världen, att han i själva verket aldrig behandlat något apatiskt barn, och att hans påståenden om förgiftning enbart baserades "på teoretiska överväganden."

Divisionschefen på BUP i Stockholm, Olav Bengtsson, som också han spelade en avgörande roll för att sprida bilden av manipulation, använde sig av en liknande taktik. Först försvarade han manipulationsteorierna med näbbar och klor. "Vi vet om ett eller annat simuleringssituation bland de här 70-talet barnen – det vet vi", sa Bengtsson på Svenska Psykiatriska Föreningens vårmöte 2007 och hävdade att avslöjandena i Uppdrag Granskning saknade all trovärdighet.

Två och ett halvt år senare, efter de nya uppgifterna i "De apatiska" och efter flera nya forskarrön, verkade Bengtsson ha insett att hans stöd för manipulationsteorierna blivit ohållbart. I stället bytte han nu fullständigt sida, förnekade alla sina tidigare uttalanden och påstod, bl a i en debattartikel i DN, att han aldrig någonsin pekat ut några apatiska barn som simulanter: Det är "något jag varken tänkt, sagt eller skrivit!"

Manipulationsförespråkare som Bengtsson, Eriksson och Jackson fick till en början stöd i vissa medier, framför allt av Dagens Nyheters ledarskribent Hanne Kjöllner. Hon menade att avslöjandet att det inte fanns ett enda belagt fall av manipulation endast var ett sätt att svartmåla duktiga yrkesmän och "förlusta sig med att karaktärsförörda alla som haft mage att invända".

Kjöllner gick till frontalangrepp redan efter reportaget i Uppdrag Granskning. I en stort uppslagen ledarartikel påstod hon att vi genom en oärlig klipp och klistra-teknik förvanskade uttalanden av manipulationsförespråkare och lyfte fram ett

citrat av psykiatrikern Peter Engelsöy som exempel.

Det fanns bara ett problem. Det av Kjöllner återgivna citatet fanns inte i reportaget. Kjöllner hade helt enkelt förfalskat innehållet i programmet, för att därefter basera sina mycket grova anklagelser på det av henne själv påhittade citatet. Det finns flera exempel på journalister som fått sluta sina anställningar efter liknande "kreativa" påhitt, som att recensera icke-utgivna böcker, eller tv-program som ännu inte sänts, men från ledarsidan på Sveriges största morgontidning kom inte ens en rättelse. Istället följde nya angrepp från Kjöllner.

Kort efter utgivningen av "De apatiska" påstod åklagaren Lise Tamm, som fått mycket hård kritik både externt och intern, för sitt beslut att inleda förundersökningar baserade på de av Hessle organiserade polisanmälningarna, att hon var konsekvent felciterad i boken "De apatiska" genom "systematiska förvrängningar och förfalskningar". Tillsammans med förlaget publicerade jag omedelbart bandinspelningar och utskrifter som visade att samtliga citat av Tamm var helt korrekt, ordagrant återgivna. Men trots detta fick Tamm stöd av Kjöllner, som i ännu en DN-artikel hävdade att Tamm, som hon enligt egen uppgift "råkar känna", visst var felciterad. Av naturliga skäl utan att ange vilka citat som skulle vara felaktiga.

Och det skulle komma ännu mer.

I en debattartikel i Aftonbladet påstod den tidigare nämnde Olav Bengtsson att uppgifterna i "De apatiska", att ledningen för BUP i Stockholm brutit mot vårdens sekretessregler genom att släppa in personal från Migrationsverket till de apatiska barn som då vårdades på Eugeniahemmet, var felaktiga och "självljart" saknade "all grund".

Som svar publicerade jag och förlaget flera sjukjournaler, bl a från den 27 augusti 2004, då en tjänsteman från Migrationsverket satte sig bredvid en svårt sjuk, tolvårig pojke och berättade – utan att någon av pojkens föräldrar var närvarande – att han skulle

avvisas. Enligt journalhandlingarna bröt pojken ihop och skrek gång på gång; "låt mig dö!", "låt mig dö!".

Men inte ens detta verkade kunna få Kjöllers att ompröva sitt stöd för BUP-chefen som, tillsammans med en chefskollega, påstod att journalförda möten aldrig ägt rum. "Läkarduon kan enligt Tamas inte peka ut ett enda sakfel, vilket ju är precis vad de gjort", skrev Kjöllers i ännu en stort uppslagen artikel.

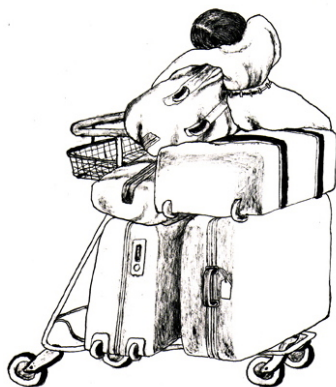
Kjöllers var inte ensam, men hennes drygt halvt dussin artiklar till stöd för manipulationsförespråkarna är det kanske tydligaste exemplet på hur även delar av medierna verkade tappa grundläggande etiska och publicistiska grundregler, som att kontrollera fakta och inte okritiskt sprida vidare påståenden från högt uppsatta chefer eller personliga vänner.

Det var inte bara företrädare för den politiska sfären och från läkar- och psykiatrikåren som gick vilse i manipulationens landskap - det gjorde även ledarsidan på Sveriges största morgontidning.

Trots att det har gått sex år sedan avslöjandena i Uppdrag Granskning, har ingen av de centrala aktörerna velat uttala sig. Göran Persson tiger, Barbro Holmberg vägrar alla former av kommentarer och Marie Hessel hänsar till att hon slutat sitt uppdrag.

Det är en tystnad som blir allt mer talande för varje år.

Men alla har inte valt tigandets strategi. Efter publiceringen av "De apatiska" bad den dåvarande socialdemokratiska partiledaren Mona Sahlin offentligt om ursäkt med orden; "jag kan känna en stor skam". Hon var inte ensam om att reagera under den debatt som följde på utgivningen av boken hösten 2009. Mer än 10.000 personer skrev under ett upprop om att stoppa vidare avvisningar av

apatiska barn, Vänsterpartiet tog initiativ till en offentlig hearing i riksdagen och i december beslöt Migrationsöverdomstolen, något oväntat, att bevilja uppehållstillstånd till en 18-årig apatisk pojke. Det prejudicerande beslutet tolkades allmänt som ett stopp för vidare avvisningar.

Just tryggheten, för barnen såväl som familjerna, verkar vara en avgörande komponent i tillfriskningsprocessen. Den tillfälliga asyllagen 2006 innebar inte bara att de flesta familjer fick stanna, utan också att flertalet av de sjuka barnen tillfrisknade och att antalet nya sjukdomsfall kraftigt minskade, tvärt emot Holmbergs varning om en "humanitär katastrof".

Men de senaste åren har antalet apatiska barn åter ökat. Enligt den senaste beräkningen av Migrationsverket, utförd våren 2011, hade 32 barn utvecklat uppgivenhetssymtom och ytterligare ett fyrtiotal låg i riskzonen. Troligtvis har antalet sjuka barn ökat ytterligare sedan dess.

Barnläkaren Henry Ascher, som tidigt engagerade sig yrkesmässigt i frågan, menar att ökningen troligtvis kan kopplas till den svenska asylopolitiken. Även om antalet uppehållstillstånd inte har minskat, som i samband med det stora antalet insjuknanden i början av 2000-talet, har avslagsfrekvensen varit närmast 100-procent hos just de grupper asylsökande där flest barn insjuknar. Medan cirka 30 procent av de asylsökande fick uppehållstillstånd 2011 låg avfallsfrekvensen hos asylsökande från t ex Serbien och Tadjikistan på 98 procent och Kirgizistan på 99 procent.

"Det finns en väldigt tydlig tidsmässig koppling mellan restriktiviteten i asylsystemet och antalet insjuknade barn", kommenterar Henry Ascher. "Det finns traumatiserade barn från många länder, men de som blir sjuka kommer från just de länder där barnen inte får stanna."

De senaste årens ökning av antalet apatiska barn har knappast fått någon större medieuppmärksamhet. Och med några få undantag har medierna också missat att apatiska barn återigen riskerar att utvisas. I början av 2012 hade 20 familjer med apatiska barn, enligt en sammanställning av Etikkommissionen, fått avslag på sina asylansökningar. Åtta av familjerna hade dessutom även fått avslag på sina ansökningar om sk verkställighetshinder, vilket innebär att de kan utvisas vilken dag som helst.

I de flesta avslagsbeslut nämndes inte ens Migrationsöverdomstolens prejudicerande dom, något som Sten De Geer, en av Sveriges mest erfarna advokater i migrationsrätt, anser delvis kan förklaras med att prejudikat inte är lika starkt rättsligt bindande i Sverige som i en del andra länder: "Migrationsverket brukar hävda att man måste titta på varje ärende individuellt, men jag menar att det inte är ett hållbart argument", säger De Geer. "Att man så ofta väljer att bortse från prejudicerande beslut är ytterligare en illustration över det stora måttet av godtycke inom migrationsrätten, framför allt eftersom de lägre instanserna, dvs Migrationsverket och Migrationsdomstolarna, är snabba på att ge genomslag åt beslut när de går i en mer restriktiv riktning."

Även De Geer ser ett samband mellan asylpolitiken och de senaste årens ökning av antalet apatiska barn, inte minst med tanke på att flera av dem är romer från forna Jugoslavien: "Nästan alla ansökningar av romer behandlas som ogrundade i Sverige. Jag menar att romer inte får en rättssäker asylprövning inom dagens system, det hela sköts väldigt summariskt. Och det drabbar även familjer med apatiska barn. Tyvärr!"

Bilden av de apatiska barnen är idag synbart tudelad. Å ena sidan en offentlig tystnad, å andra sidan allt mer högljudda krav på ursäkter och upprättelse, åtminstone inom lokalpressen. Gefle Dagblad har t ex gång på gång krävt att länets landshövding, Barbro

Holmberg, ska bryta sin tystnad och ledarsidan på Nerikes Allehanda har gått så långt som till att kräva en offentlig ursäkt, på samma sätt som med de tidigare barnhemsbarnen: "När hålls en ceremoni där staten ber de apatiska barnen om ursäkt? När tänker Socialdemokraterna göra upp med sin skamliga nutidshistoria."

Samtidigt som dessa krav framförs står svenska myndigheter åter redo att utvisa apatiska barn.

För sex, sju år sedan väckte detta ett ramaskri från stora delar av den svenska offentligheten, tiotusentals demonstrerade på gatorna för barnens rätt att stanna och mer än 160.000 människor skrev under Påskuppropets krav på amnesti och en mer rättssäker asylpolitik, i en av de största namninsamlingskampanjerna i Sveriges historia.

Frågan är vad som kommer att hända nu, året 2012, om och när svensk polis återigen kommer att "verkställa" apatiska barn, dvs den byråkratiska omskrivningen för att bära mycket svårt sjuka barn ur sina sängar och in i väntade flygplan - för vidare transport till flygplatser världen runt.

Gellert Tamas

Illustrationer: Emelie Östergren

Arena nr 4, 2012.

Fotnot: I april 2012, efter bara en månad, lämnade Thomas Jackson Svenskarnas parti med motiveringen att det var enda möjligheten för honom att arbeta kvar som läkare och psykiatriker, eftersom han blivit "förnedrad och uthängd offentligt av ett rabiat kulturmarxistiskt mediaskrå".

Debatten kring de apatiska barnen, med originaldokument, bandinspelningar av intervjuer mm, finns samlad på:

www.deapatiska.se